

Autorka: Anna Máriašsyová

Ako médiá informujú o násilí na ženách?

Prečo by nás malo zaujímať, ako médiá píšú o násilí a o obetiach.

Je známe, že mediálne zobrazovanie určitého javu a jeho vnímanie zo strany spoločnosti spolu úzko súvisia a navzájom sa ovplyvňujú. V oblasti ľudských práv by však úloha médií mala ísť ďalej ako k opisu udalostí – v ideálnom prípade k formovaniu verejnej mienky smerom k väčšej citlivosti, vnímavosti a tolerancii. Obzvlášť opatrne by sa malo informovať o obetiach násilia.

Na Stredisku sme sa preto rozhodli preskúmať súčasný stav a prostredníctvom monitoringu médií zistiť, **ako sa zobrazuje násilie na ženách – o akých prípadoch sa najčastejšie hovorí, akým spôsobom sa o nich informuje a do akej miery sa násilie na ženách zasadzuje do ľudskoprávneho a rodového kontextu.** Sledovali sme príspevky v tlačených a elektronických médiách, televíziách a rádiách, ktoré boli publikované v roku 2020. Na základe konečnej analýzy 2 104 príspevkov sme identifikovali viacero zaujímavých zistení, ktoré pomáhajú porozumieť mediálnemu spracovaniu týchto udalostí.

Spomedzi skúmaných typov násilia (fyzické, psychické, sexuálne a ekonomické) médiá najčastejšie informujú o fyzickom násilí, ktoré sa vyskytuje až v troch štvrtinách príspevkov spomínajúcich konkrétny prípad. **Zároveň médiá najčastejšie zobrazujú extrémne formy násilia, ako vražda alebo znásilnenie, spomedzi všetkých prípadov fyzického násilia sa napríklad až polovica týkala vrážd. Môže tým dochádzať k „zneviditeľňovaniu“ najčastejšie sa vyskytujúcich foriem násilia, ktoré následne nemusia byť verejnosťou rozpoznávané ako dostatočne závažné.** Nevhodné sexuálne poznámky kolegu alebo odopieranie peňazí partnerom sa v médiách v súvislosti s násilím takmer vôbec nespomínajú a ani sa teda nebuduje povedomie o tom, že sú tiež prejavmi násilia. Zároveň len 5 % prípadov bolo explicitne daných do súvisu s rodovou nerovnosťou, čo je veľmi nízke číslo a poukazuje na nedostatočné povedomie o príčinách násilia na ženách.

Autorka: Anna Máriássyová

Hoci v malej miere, stále sa v médiách objavujú opisy obetí a páchatel'ov, ktoré prispievajú k ich stereotypizácii, prípadne zľahčovaniu páchaného násillia. Ide o výroky, ktoré zľahčujú samotný skutok, výroky spochybňujúce osobu obeť alebo výroky ospravedlňujúce páchatel'a. **Nie je v poriadku, ak sa o prípade domáceho násillia hovorí ako o „nehode“ alebo o sexuálnom obťažovaní ako o „laškovaní“.** Obeť násillia by pravdepodobne nebola rada, ak by sa o nej v médiách hovorilo iba ako o „atraktívnej kráske“, alebo ak by sa násillie voči nej nevy povedane ospravedlňovalo tým, že bola „rozhadzovačná“ alebo „promiskuitná“. Akokoľvek tiež môže byť páchatel' „miláčik všetkých žien“ alebo „sympaťák“, v kontexte opisovanej situácie to môže pôsobiť ako jeho **ospravedlňovanie**. Považujeme preto za potrebné dôsledne zvažovať, akým spôsobom sa hovorí o obetiach a páchatel'och násillia, aby nedochádzalo k prehlbovaniu škodlivých stereotypov a zbytočnému škandalizovaniu prípadov, ktoré môže byť pre obeť zraňujúce alebo traumatizujúce.

Sledovali sme aj to, do akej miery sa o prípadoch násillia na ženách hovorí vtedy, ak sa týkajú známych osobností. Tento fenomén sa v oveľa väčšej miere týka páchatel'ov ako obetí a ešte výraznejšie sa prejavuje pri príspevkoch, ktoré sa týkajú zahraničia. Vo viac ako tretine príspevkov o násillí na ženách odohrávajúcich sa v zahraničí bol páchatel' mediálne známou osobnosťou.

Zistili sme tiež výrazný rozdiel v spôsobe informovania o násillí na ženách medzi mužmi a ženami. Ženy častejšie ako muži spomínajú širší kontext incidentov, spájajú násillie na ženách s rodovou nerovnosťou v spoločnosti, upozorňujú na dôsledky násillia pre obeť a uvádzajú možnosti, kam sa žena môže v prípade zažívaného násillia obrátiť. Nevieme posúdiť, či rozdielny prístup k informovaniu o násillí na ženách pramení z rozličných postojov mužov a žien k tejto téme, alebo je spôsobený odlišnými typmi prípadov, o ktorých muži a ženy informujú. V každom prípade by však bolo prospešné, ak by si najmä autori tento rozdielny prístup uvedomili a dokázali s tým následne vedome pracovať.

V súvislosti s aktuálnou situáciou na Ukrajine považujeme za dôležité spomenúť aj ľudskoprávny aspekt násillia na ženách, ktorý sa v príspevkoch vyskytoval len zriedka, a nevyhnutnosť snahy o citlivý opis konkrétnych prípadov. Škandalizácia alebo bulvarizácia prípadov násillia

Autorka: Anna Máriássyová

im síce môžu priniesť krátkodobú intenzívnu pozornosť, no budovanie povedomia o rodových príčinách násilia, scitlivovanie postojov verejnosti a vedenie k nižšej akceptácii akýchkoľvek prejavov násilného správania sú tou pridanou hodnotou, ktorú je adekvátne očakávať.

Výskumná správa je dostupná tu: <https://bit.ly/3K8KeOd>

